

SPRAWOZDANIE Z PRAC KOMISJI KSIĘGI STADNEJ POLSKIEGO KONIA SZLACHETNEGO PÓŁKRWII W LATACH 2012-2013

1. STATYSTYKA HODOWLANA

	Rasa polski koń szlachetny półkrwi									
	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004
st.kl.G	1.269	1.699	1.970	2.174	2.181	2.303	2.395	2.431	2.599	2.863
mł.kl.G	329	199	316	307	414	407	411	554	547	460
st.kl.W	136	325	238	279	320	428	526	509	552	581
mł.kl.W	12	16	24	23	45	60	50	85	78	117
st.og.G	229	267	296	268	263	477	605	602	628	642
mł.og.G	19	18	22	37	41	27	45	48	63	47
źreb.hod.	1510	1.406	1.468	1.675	2.065	2.496	2.498	2.542	2.199	2.266
og.kryjące	326	388	316	362	388	406	480	510	608	550
śr.krycie	-	-	8,22	8,52	9,02	9,46	11,27	10,24	8,50	11,48

Hodowla koni rasy polski koń szlachetny półkrwi wpisuje się w ogólny trend spadkowy w ilości hodowanych koni ras szlachetnych zarówno w Polsce jak i na Świecie. W okresie ostatnich dziesięciu lat odnotowano spadki we wszystkich grupach koni hodowlanych tej rasy. W dwóch najważniejszych grupach stanowiących bazę hodowlaną, czyli klacze starsze i klacze młode wpisane do księgi głównej w stosunku do roku 2004 spadki w roku 2013 sięgają: 56% - klacze starsze i 28% klacze młode. W przypadku ogierów starszych ich liczba zmniejszyła się, aż o 64%, a młodych o 60%. Zmniejszanie się pogłowia koni sp jest wynikiem bardzo wyraźnego, trwającego kilka lat, spadku liczby urodzonych źrebiąt hodowlanych tej rasy. Kryzys zapoczątkowany w roku 2010 trwa do dziś, a spadek liczby urodzonych źrebiąt porównując rok 2004 i 2013 sięgnął 33%.

2. ANALIZA DOTYCZĄCA OGIERÓW CZYNNYCH W HODOWLI ZAPISANYCH DO KSIĘGI POLSKIEGO KONIA SZLACHETNEGO PÓŁKRWII

W roku 2012 spośród 388 ogierów zapisanych do księgi sp użytych w hodowli, 212 (54,6 %) było rasy sp, a 176 (45,4 %) importowanych. W roku 2013 natomiast, w rozrodzie użytych zostało 326 ogierów zapisanych do księgi sp, z czego 191 (58,6 %) było rasy sp, a 135 (41,4 %) importowanych.

Powyższe dane wskazują, że remont populacji koni sp w dużym stopniu uzależniony jest od importu męskiego materiału hodowlanego

Za rejestrem PZH struktura wiekowa (grupy 4 - 9 lat, 10 – 15 lat oraz 16 i więcej) i rasowa ogierów wpisanych do księgi sp przedstawia się następująco:

2012

4 – 9 lat		10 – 15 lat		16 ≤	
sp	import	sp	import	sp	import
57	43	74	72	75	60
100		146		135	
26,3 %		38,3 %		35,4 %	

2013

4 – 9 lat		10 – 15 lat		16 ≤	
sp	import	sp	import	sp	import
50	27	62	55	70	55
77		117		125	
24,1 %		36,7 %		39,2 %	

Stosunkowo niski udział ogierów młodych związany jest ze zmniejszającą się populacją koni, a co za tym idzie mniejszą ilością materiału męskiego przedstawianego do kwalifikacji do hodowli. Na to nakłada się jeszcze działanie kategoryzacji, zaostrzenie kryteriów uzyskiwania licencji, oraz import starszych reproduktorów.

Jeśli chodzi o średnią ilość źrebiąt urodzonych po ogierach sp to w roku 2012 kształtowała się na poziomie 3 źrebięta / ogiera, a w roku 2013 - 2,6 . Wskaźniki te należy uznać za bardzo niskie, nie pozwalające w przyszłości na statystycznie uzasadnione szacowanie wartości genetycznej reproduktorów. Wskaźniki te są też wynikiem utrudnionego dostępu hodowców w naszym kraju do najnowocześniejszych metod rozrodu np. inseminacji.

3. OCENA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ KONI Z PRAWEM DO WPISU DO KSIĘGI SP HODOWLI KRAJOWEJ I ZAGRANICZNEJ (MPMK, PRÓBY STACJONARNE, PRÓBY POŁOWE) – STATYSTYKI I PORÓWNANIE

W roku 2012 i 2013 różnego rodzaju próbom użytkowości poddane zostały następujące ilości koni z prawem wpisu do księgi stadnej polskiego konia szlachetnego półkrwi:

- A. Stacjonarna próba zaprzęgowa
 - 2012 w cyklu 100 – dniowym - ogiery: 3 sp
 - 2013 w cyklu 60 - dniowym – ogiery: 1 sp

- B. Stacjonarna próba wierzchowa w cyklu 100 – dniowym – ogiery:
2012 – 8 sp i 5 import
2013 - 4 sp i 1 import

W ostatnich latach zauważalny jest znaczny spadek liczby ogierów przedstawianych do kwalifikacji i biorących udział w stacjonarnych próbach dzielności dla ogierów, co ze względów ekonomicznych i statystycznych podważa celowość dalszego prowadzenia tej formy selekcji. Przykładowo zgodnie z wytycznymi FN próba jest statystycznie uzasadniona przy minimalnej stawce składającej się z 25 trenowanych ogierów. Z tych też względów coraz więcej ogierów uzyskuje licencję na podstawie wyników w MPMK i sporcie jeździeckim. Wynika to również z niezadawalającej właścicieli ogierów jakości treningu w ZT.

- C. Stacjonarna próba wierzchowa w cyklu 60 - dniowym – klacze:
2012 – 44 sp
2013 - 63 sp i 1 import

- D. Stacjonarna próba zaprzęgowa w cyklu 60 – dniowym – klacze:
2012 – nie odbywał się
2013 - 5 sp

- E. Polowa próba wierzchowa:
2012 – 34 sp i 17 import
2013 - 51 sp i 5 import

- F. Polowa próba zaprzęgowa:
2012 – 3 sp
2013 – brak danych

- G. Mistrzostwa Polski Młodych Koni w skokach, w finale startowało:
- konie 4 – letnie:
2012 – 14 ogierów sp + 4 klacze sp i 18 ogierów + 4 klacze import
2013 - 14 ogierów + 7 klaczy sp i 20 ogierów + 5 klaczy import
- konie 5 – letnie:
2012 – 15 ogierów sp + 5 klaczy sp i 19 ogierów + 14 klaczy import
2013 - 8 ogierów + 7 klaczy sp i 14 ogierów + 5 klaczy import
- konie 6 – letnie:
2012 – 4 ogiery sp + 1 klacz sp i 19 ogierów i 9 klaczy import
2013 - 13 ogierów/wałachów + 7 klaczy sp i 3 ogiery + 5 klaczy import
- konie 7 – letnie:
2012 – 5 ogierów i 3 klacze sp i 3 ogiery i 3 klacze import
2013 - 1 ogier + 1 klacz sp i 4 ogiery + 3 klacze import

- H. Mistrzostwa Polski Młodych Koni w ujeżdżeniu:
- konie 4 – letnie:
2012 – 8 ogierów i 1 klacz sp i 3 ogiery i 5 klaczy import
2013 - 10 ogierów + 1 klacz sp i 5 ogierów i 2 klacze import
- konie 5 – letnie:
2012 – 3 ogiery i 3 klacze sp + 3 ogiery i 1 klacz import
2013 - 1 ogier sp i 1 ogier + 3 klacze import
- konie 6 – letnie
2012 – 1 ogier sp i 2 ogiery i 2 klacze import

2013 – nie rozgrywano

- I. Mistrzostwa Polski Młodych Koni w WKKW:
- konie 4 – letnie:
2012 – 6 ogierów i 3 klacze sp + 1 ogier import
2013 - 4 ogiery sp i 1 ogier + 2 klacze import
 - konie 5 – letnie:
2012 – 2 ogiery + 3 klacze sp i 3 klacze import
2013 - 4 ogiery + 1 klacz sp i 2 klacze import
 - konie 6 – letnie:
2012 – 1 klacz sp i 1 ogier import
2013 - 1 ogier + 1 klacz sp i 1 klacz import
- J. Mistrzostwa Polski Młodych Koni w powożeniu:
- konie 4 – letnie:
2012 – 4 ogiery sp i 1 ogier import
2013 - 2 ogiery sp
 - konie 5 – letnie:
2012 – 1 ogier + 1 klacz sp i 1 ogier import
2013 - 1 ogier + 1 klacz sp
 - konie 6 – letnie:
2012 – 2 ogiery i 1 klacz sp
2013 - 2 ogiery + 1 klacz sp

K. Sport jeździecki – brak danych.

Na wniosek KKS sp PZHK we współpracy z SGGW opracowane zostały standardy bazy danych wyników sportowych koni, zgodnie którymi obecnie wprowadzane są archiwalne wyniki zawodów jeździeckich. Niestety nadal nie ma wymiernych efektów współpracy z PZJ w ramach tworzenia bazy wyników sportowych koni. KKS pragnie zwrócić uwagę na rażący brak woli i zrozumienia dla tego projektu ze strony PZJ. Komisja uważa, że istnienie bazy jest z jednej strony warunkiem istotnego statystycznie poprawienia dokładności szacowania wartości hodowlanej koni sportowych, zgodnie z zasadą selekcjonowania koni sportowych na podstawie wyników sportowych. Z drugiej zaś strony publikacja wyników przez oficjalne organizacje (PZHK i PZJ), uwiarygodniać będzie wartość trenowanych i startujących w naszym kraju koni na światowym rynku koni sportowych.

Jako pozytywne zjawisko należy uznać stosunkowo dużą liczbę klaczy poddawanych próbom dzielności (bez MPMK i sportu jeździeckiego) w stosunku do liczby klaczy wpisywanych do księgi głównej: 2012 – 98 / 199 (49,2 %), 2013 – 125 / 329 (38 %). Jak najszersze określenie wartości użytkowej materiału żeńskiego pozwala na zwiększenie precyzji szacowania wartości genetycznej.

4. KATEGORYZACJA OGIERÓW I KLACZY

1. Ogiery zgodnie z programem hodowlanym sklasyfikowane są w następujących kategoriach: C,B,A i E. Komisja zdecydowała o następujących korektach w kategoryzacji:

A. W przypadku ogierów które zostały wpisane do księgi z kategorią C, a następnie startowały w MPMK: „Aby ogier ras m, sp, wlkp, trk i importowanych mógł uzyskać kategorię B na podstawie wyników MPMK, musi spełnić takie same wymagania, jak w przypadku wpisu do księgi stadnej.”

B. Ze względu na:

- mały udział ogierów młodych w strukturze ogierów kryjących,
- małej liczby stanowiących klaczy, a co za tym idzie trudnościami w osiągnięciu przez poszczególne młode ogiery tzw. punktów hodowlanych wymaganych do przejścia do wyższej kategorii,
- koszty wymaganej kategoryzacji promocji sportowej w obecnej sytuacji ekonomicznej postanowiono usunąć zapis: „Ogiery kat. C mogą być używane w rozrodzie maksymalnie do 9 roku życia włącznie. Nieuzyskanie w tym okresie kat. B powoduje wycofanie ogiera z rozrodu.”

2. Komisja zaaprobowała wprowadzenie kategoryzacji klaczy na bazie projektu dr Jacka Łojka, oraz zaproponowała dodanie kategorii, w której odrębnymi prefiksami oznaczane będą młode klacze z zaliczoną próbą dzielności (PRÓBA) oraz (STANDARD) dla klaczy, które ukończą polową lub stacjonarną próbę dzielności ze średnim wynikiem 7,5 pkt za cechy: stęp, kłus, galop i skoki luzem, jeźdźność, oraz zostaną zbonitowane na minimum 78 pkt. Obecnie Komisja pracuje nad określeniem minimalnych wymagań dla klaczy pretendujących do kategorii STANDARD, których użytkowość została zweryfikowana w próbie zaprzęgowej i w sporcie. Prefiks oraz wynik próby dzielności ma być wpisywany w paszporcie klaczy. Właściciele klaczy, które w przeszłości ukończyły próby dzielności, mają prawo ubiegać się o wpis wyników do paszportu, po okazaniu oficjalnej dokumentacji.

Prefiksy obowiązujące w kategoryzacji klaczy:

- 1) PRÓBA
- 2) STANDARD
- 3) SPORT
- 4) POTOMSTWO
- 5) ELITA

Kategoryzacja klaczy jest powszechnie stosowanym w przodujących hodowlach koni sportowych sposobem inwentaryzacji materiału pod kątem jego użytkowości.

5. WPROWADZONE, NAJWAŻNIEJSZE ZMIANY W PROGRAMACH, DOTYCZĄCYCH WYMAGAŃ RODOWODOWYCH I UŻYTKOWYCH, KRYTERIÓW SELEKCJI, METODYCKI OCENY WARTOŚCI UŻYTKOWEJ ORAZ DOPUSZCZANIA MATERIAŁU ZARODOWEGO INNYCH RAS DO DOSKONALENIA KONI RASY POLSKI KOŃ SZLACHETNY PÓŁKRWI:

Zmiany obowiązujące od 2013 roku:

1. Obniżenie progu bonitacji wymaganego przy wpisie klaczy do ksiąg z 75 do 72 punktów.
2. Zmniejszenie wymaganego progu punktów bonitacyjnych dla ogierów pełnej krwi angielskiej, które spełniły wymagania prób alternatywnych i ubiegają się o wpis do księgi sp z 80 pkt. na 78 pkt.

Zmiany obowiązujące od 2014 roku:

1. Nowy program i zasady stacjonarnej próby dzielności ogierów po 60-dniowym treningu zaprzęgowym (w miejsce próby po 100-dniowym treningu zaprzęgowym). Najważniejsze zmiany dotyczące zasad wpisu po tego rodzaju próbie:

- Ogier sp i wlkp, kończący ZT zaprzęgowy uzyskuje wpis do księgi, gdy uzyska wynik równy co najmniej średniej stawki. Ogier mógł być użyty w rasie sp również musi spełnić te wymagania.
- Ogier importowany uzyskuje wpis do księgi, gdy uzyska wynik równy co najmniej średniej stawki + (plus) 1 SD.
- Ogier maści kolorowej uzyskuje wpis do księgi, gdy uzyska wynik równy co najmniej średniej stawki – (minus) 1 SD.

2. Zmiany w zasadach przeprowadzania stacjonarnej próby dzielności ogierów po 100-dniowym treningu wierzchowym.

- Wynik próby dzielności po 100 dniach treningu wierzchowego będzie podawany metodą punktową, a nie jak dotychczas metodą indeksową. Elementy oceniane oraz wagi cech pozostają bez zmian w stosunku do metody indeksowej.
- W wynikach próby dzielności ogierów po 100-dniowym treningu wierzchowym nie będą stosowane oceny słowne (używane w metodzie indeksowej: wybitny, bardzo dobry itd.), a będzie podawany wynik punktowy ogiera, zajęte miejsce, liczba uczestniczących w próbie ogierów oraz średnia stawki i odchylenie standardowe (SD).
- Ogiery sp, wlkp i m kończące ZT wierzchowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej po otrzymaniu wyniku równego co najmniej średniej stawki.
- Ogiery importowane kończące ZT wierzchowy mogą uzyskać wpis do księgi stadnej po otrzymaniu wyniku równego co najmniej średniej stawki + (plus) 1 SD.
- Ogier, który został wycofany z pierwszego treningu z powodu kontuzji i/lub choroby, może przystąpić do powtórnego treningu na takich samych warunkach (wiek i koszty), jak inne ogiery powtarzające trening. W tym przypadku wynik końcowy nie jest obniżany o 10%.

3. Zmiany w stacjonarnych i polowych próbach dzielności klaczy

- Klacze sp, wlkp i importowane poddawane stacjonarnym i polowym próbom dzielności mają być w dniu próby mierzone i bonitowane w celu wpisu do księgi.
- W polowych próbach dzielności klaczy, zaproponowana wcześniej ocena mierna, wejdzie w zakres oceny niedostatecznej.
- Test obcego jeźdźca odbywa się w dniu próby (ZT).

4. Zmiany w zasadach uznawania ogierów ras sp, wlkp, trk i importowanych na podstawie wyników uzyskanych w MPMK w WKKW

A. W przypadku, gdy w konkursach dla danej kategorii wiekowej (4, 5 lub 6 lat) uczestniczyło **do 10 koni polskiej hodowli**, do wpisu do księgi pretendują konie zajmujące w wynikach końcowych miejsca 1-2, które uczestniczyły we wszystkich trzech próbach i zostały sklasyfikowane w wynikach końcowych. W przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wyniki po odjęciu punktów za ocenę na płycie.

B. Ogier hodowli zagranicznej, który ma być uznany na podstawie wyników MPMK w WKKW nie może być gorszy niż koń polskiej hodowli zajmujący 1. miejsce. W przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wyniki po odjęciu punktów za ocenę na płycie.

C. W przypadku, gdy w konkursach dla danej kategorii wiekowej (4, 5 lub 6 lat) uczestniczyło **powyżej 10 koni polskiej hodowli**, do wpisu do księgi pretendują konie z miejsc 1-4, które uczestniczyły we

wszystkich trzech próbach i zostały sklasyfikowane w wynikach końcowych. W przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wyniki po odjęciu punktów za ocenę na płycie. D. Ogier hodowli zagranicznej, który ma być uznany na podstawie wyników w MPMK w WKKW nie może być gorszy niż koń polskiej hodowli zajmujący 2. miejsce. W przypadku koni 4-letnich uwzględnia się wyniki po odjęciu punktów za ocenę na płycie.

5. Zmiany w zasadach uznawania ogierów ras m, sp, wlkp, trk i importowanych na podstawie wyników uzyskanych w MPMK w powożeniu zaprzęgami jednokonnymi

A. W przypadku, gdy w konkursach dla danej kategorii wiekowej (4, 5 lub 6 lat) uczestniczyło we wszystkich trzech próbach i zostało sklasyfikowanych w wynikach końcowych **do 5 koni polskiej hodowli**, o wpis do księgi może się ubiegać się tylko zwycięzca (1m.), pod warunkiem, że uzyskał wynik końcowy co najmniej 22,5 punktu. Ogier hodowli zagranicznej, który ma być uznany na podstawie MPMK w powożeniu nie może być gorszy od zwycięzcy polskiej hodowli, a jego wynik końcowy musi wynosić minimum 23 punkty.

B. W przypadku, gdy w konkursach dla danej kategorii wiekowej (4, 5 lub 6 lat) uczestniczyło we wszystkich trzech próbach i zostało sklasyfikowanych w wynikach końcowych **od 6 do 10 koni polskiej hodowli**, o wpis do księgi mogą się ubiegać ogiery zajmujące 1. i 2. miejsce, pod warunkiem, że uzyskały wynik końcowy co najmniej 22,5 punktu. Ogier hodowli zagranicznej, który ma być uznany na podstawie MPMK w powożeniu, nie może być gorszy od konia polskiej hodowli, który zajął 2. miejsce, a jego wynik końcowy musi wynosić minimum 23 punkty.

C. W przypadku, gdy w konkursach dla danej kategorii wiekowej (4, 5 lub 6 lat) uczestniczyło we wszystkich trzech próbach i zostało sklasyfikowanych w wynikach końcowych **powyżej 10 koni polskiej hodowli**, o wpis do księgi mogą ubiegać się ogiery, które otrzymały wynik co najmniej 22,5 pkt (bez względu na zajęte miejsce). Ogier hodowli zagranicznej, który ma być uznany na podstawie MPMK w powożeniu musi otrzymać wynik minimum 23 pkt.

6. Do 10 pierwszych miejsc w rankingu WBFSH z ostatnich trzech lat, zostaje rozszerzona lista najlepszych zagranicznych związków hodowlanych, z których ogiery i klacze, po spełnieniu pozostałych wymaganych programami (wraz z poprawkami) kryteriów, mają prawo być wpisane do księgi lub/i dopuszczone na stałe lub warunkowo do rozplodu w rasach sp i wlkp.

Ogier hodowli niemieckiej w wieku 3-4 lat, który został dopuszczony do rozrodu przez wiodące niemieckie związki hodowlane na podstawie körungu (licencji) oraz ukończył test 30-dniowy, w którym jedną z końcowych ocen otrzymanych za skoki lub ujeżdżenie jest min. 8 pkt., może zostać wpisany do księgi sp i warunkowo dopuszczony do rozplodu w rasach sp i wlkp. Ogier taki ma prawo pokryć 25 klaczy w okresie 1 roku od momentu uzyskania wpisu do polskiej księgi i dopuszczenia do rozrodu. Dalsze użytkowanie rozplodowe będzie zależne od spełnienia kryteriów określonych w programie hodowlanym.

7. Decyzja o skreślenie zapisu, zaakceptowanego pismem z dn. 06.06.2012 r. (sygnatura ŻW sdp/jp 8621-12/12(1825), dotyczącego wprowadzenia obowiązkowych prób dzielności dla wszystkich klaczy sp i wlkp, ubiegających się o wpis do ksiąg stadnych od 2014 r.

8. Wprowadzenie do regulaminu stacjonarnych prób dzielności klaczy i ogierów zapisu w brzmieniu: *„Niezaliczenie jednego elementu próby (dyskwalifikacja w jednym z elementów próby) powoduje niezaliczenie całej próby dzielności.”*

9. Ustalenie minimalnej liczby klaczy przystępujących do polowych prób wierzchowych - 5 sztuk w próbach wierzchowych, natomiast minimalna liczba klaczy przystępujących do polowych prób zaprzęgowych wynosi 3 sztuki.

